

Prireditve ob stoletnici rojstva

Ob stoletnici njegovega rojstva je bila v občinski stavbi pregledna razstava o življenju in delu Viktorja Repanška. Kmetijski inštitut je za razstavo iz genske banke prispeval vse prve slovenske sorte krompirja, ki jih je vzgojil Viktor Repanšek. Manjkala je le Viktorija. Društvo sv. Jakoba iz Kamnika je pripravilo predavanje o Viktorju Repanšku - očetu prvih sort krompirja. Predavanje sta imela profesor Danijel Bezek in univ. dipl. ing. agronomije Tadej Sluga. Na dan obletnice je bila na rojstni hiši odkrita spominska plošča, ki mimoidočim pove, da je bil tam rojen Viktor Repanšek, zaslužni agronom in žlahtnitelj prvih slovenskih sort krompirja.

Danijel Bezek, rojen leta 1952, profesor svetnik. Učitelj na Osnovni šoli Frana Albrehta v Kamniku. Gospoda Viktorja Repanška je osebno poznal. O njem je napisal več člankov, zato ga je Krajevna skupnost Kamnik - center prosila, da bi ob stoletnici rojstva pripravil pregledno razstavo o življenju in delu Viktorja Repanška. Razstavo je pripravil skupaj z Benjaminom Bezkom, Ivanko Učakar, Janezom Repanškom in Vladimirjem Pečkom. Ob obletnici je imel z univ. dipl. ing. agronomije Tadejem Slugo predavanje o Viktorju Repanšku, očetu prvih slovenskih sort krompirja.

Literatura in viri:

Bezek, Danijel, 2004: *Ob devetdesetletnici inženirja Viktorja Repanška. Kamniški zbornik, 319-322.*
 Bezek, Danijel, 1996: *70 let skavtstva in gozdovništva v Kamniku. ZSKSS Kamnik, 18.*
 Bezek, Danijel, 2003: *Častna občana Niko Sadnikar in Viktor Repanšek. Kamniški občan, 27. marca 2003.*
 Enciklopedija Slovenije, 10. knjiga, 1996: 173.
 Repanšek, Viktor, 1949: *Gojimo krompir. Celje.*
 Repanšek, Viktor, 1958: *Krompir. Celje.*
 Repanšek, Viktor, 1963: *Prve domače sorte krompirja. Kmetijski inštitut Slovenije.*
 Sluga, Tadej, 2013: *Viktor Repanšek žlahtnitelj prvih slovenskih sort krompirja. Rokopis, predavanje v Kamniku, 30. avgusta leta 2013.*
 Magnetogram pogovora z g. Viktorjem Repanškom, 27. decembra 1995, arhiv Benjamin Bezek.

Novе knjige • Moj prvi vodnik po živalskem in rastlinskem svetu

Moj prvi vodnik po živalskem in rastlinskem svetu

Ko so mi pokazali ta vodnik, sem na hitro, ne da bi ga natančneje pogledal, pomislil, da je to še eden izmed v zadnjem času kar številnih iz nemškega jezikovnega okolja prevedenih priročnikov za spoznavanje rastlin in živali. So v splošnem čisto primerni, saj izhajajo iz okolij, kjer nas prekašajo po naravoslovni kulturi in kjer je poznavanje rastlin in živali sestavni del splošne izobrazbe, ne pa zgolj izbirni predmet za navdušence. Res pa je, da so v njih večinoma pred-

stavljene rastline in živali, ki so značilne za srednjo Evropo in v takih vodnikih navadno ne najdemo opisov naših posebnosti. V osnovi tudi ta vodnik ni drugačen, je pa izrazito prirejen za najmlajše in ko ga prelistiš, opaziš, da sta vsebina in oblika zelo skrbno izbrani ter všečno in nazorno ponazorjeni. Na eni strani o izbrani rastlini ali živali najdeš ob njenem opisu in bivališču še marsikatero posebnost, zanimivost, tudi opozorilo, kar je poučno ne samo za otroke,

ampak tudi za odrasle. V uvodnem poglavju avtorji predstavijo zasnovo knjige in mlademu bralcu dajejo navodila, da se bo v nadaljevanju lažje znašel. Povedo mu, kako naj razlikuje drevesa, grme in cvetlice, predstavijo glavne živalske skupine in med življenjskimi prostori še posebej obalo in morje (ker je to za večino otrok manj znano okolje, ki ga spoznavajo le na počitnicah). Živali in rastline so predstavljene po naslednjih življenjskih prostorih: mesto in vas (torej urbano okolje), travnik in polje, gozd, celinske vode ter obala in morje. Izbor rastlin (najbrž tudi živali) v posameznih okoljih je ponekod nekoliko nenavaden. Med rastlinami mesta in vasi so tako na primer predstavljeni tudi navadni mali zvonček, lipa, lipovec, rumeni dren (pokojni prof. Wraber me je nekoč naučil, da je pravilneje samo dren, *Cornus mas*, sorodni rdeči dren, *Cornus sanguinea*, pa je svib), mokovec, jerebika, navadni macesen in tisa, torej v glavnem gozdne vrste, ki jih na vasi in v mestu vidimo na vrtovih, v parkih ter ponekod v mejicah. Med rastlinami v gozdu pa najdemo rdeči naprstec, ki ga v Sloveniji poznamo le kot gojeno rastlino. Med rastlinami, ki rastejo ob celinskih vodah, je predstavljen tudi orjaški dežen, ki je doma na Kavkazu in ki se je v srednji Evropi očitno že razširil iz vrtov, v Sloveniji pa je za zdaj na srečo še malo možnosti, da bi ga videli v naravnem okolju. Vodnik kljub vsemu ni zgolj prevod nemškega izvirnika, temveč tudi njegova priredba, kar mu daje dodano vrednost. Čeprav prevajalka, biologinja in botaničarka Špela Novak, na izbor vrst ni vplivala (in je torej v njem ohranila

Prevod in priredba nemškega naravoslovnega vodnika za otroke (avtorji Anita van Saan, Holger Haag in Ursula Stichmann-Marry). Založba Narava, Kranj, 2013, 256 strani.

tudi rdeči naprstec in orjaški dežen, namesto njiju bi za slovenske bralce lahko predstavili kak drug, v našem okolju domač naprstec in dežen), je v besedilu opozorila, da sta to pri nas neobičajni vrsti. Tudi pri vseh drugih rastlinskih in živalskih vrstah omenja, kako je z njihovo razširjenostjo v Sloveniji. Na koncu knjige je tudi seznam dodatne literature, s katero si je pomagala pri priredbi izvirnika. Morda bi bila že v uvodu knjige koristna kratka pojasnila za slovenskega bralca in razlaga izhodišč za priredbo. Tam bi na primer lahko tudi izvedeli, po katerih virih so zapisana slovenska imena rastlin in živali. V knjigi so se namreč povsem izognili latinskih imen, kar je razumljivo, saj mladega bralca z njimi res ne smemo obremenjevati. Vsaj v oklepaju, četudi z majhnimi črkami, pa bi bila po moje vseeno koristna. Večina predstavljenih rastlin je nedvomno prepoznavnih kot vrste in njihova slovenska imena očitno sledijo zadnji izdaji *Male flore Slovenije* iz leta 2007. Opazil sem dve izjemi: pljučnik (ki jih je pri nas seveda več vrst, narisana je najbrž navadni, *Pulmonaria officinalis*) in vijolica (narisana je najbrž dišeča, *Viola odorata*, v besedilu je omenjena tudi gozdna vijolica). Avtorji izhajajo iz prepričanja, da sta rodova vijolic in pljučnikov prezahtevna za otroke, da bi ju prepoznali kot vrste, kar najbrž drži, v izboru pa ju zaradi njune pogostnosti niso želeli izpustiti. Sicer je založba poleg izbora mlade, a nedvomno primerne in poznavalske prevajalke poskrbela tudi za strokovni pregled prevoda, ki ga je opravil veteran, izvrstni zoolog in ornitolog Janez Gregori, kar tudi daje slovenski izda-

ji nemškega izvirnika ustrezno verodostojnost. Knjigo nedvomno lahko priporočim bralcem, še posebej kot pomožni učbenik za osnovnošolce višjih razredov in dijake srednjih šol. Nekoliko vem, da imajo tako eni kot drugi med svojimi obveznostmi tudi pripravo herbarija, in vem tudi, da imajo nekateri (in enako njihovi starši) s tem nemalo težav. Tudi sam sem se od v tej knjigi

predstavljenih rastlin in živali precej »naučil«, saj sem že davno zapustil šolske klopi (marsikatero od v knjigi predstavljenih živali pa še zdaj v naravi težko prepoznam). Torej ni nobena sramota, če bomo po tej knjigi posegali (in se iz nje učili) tudi odrasli.

Igor Dakskobler

Počastitve • Trg Ivana Regna v Gorenji vasi

Trg Ivana Regna v Gorenji vasi

Lansko poletje, 25. junija leta 2013, so v Gorenji vasi svečano poimenovali osrednji trg po slovenskem znanstveniku, bioakustiku Ivanu Regnu, ki je bil rojen 9. decembra leta 1868 v Lajšah pri Gorenji vasi v Poljanski dolini. O njem in njegovih dosežkih smo v *Proteusu* lahko pogosto brali, od Gro-

šljevega članka v prvem letniku leta 1934 do zadnjega obširnega Aljančičevega v letu 1996.

Poimenovanja cest ali trgov po uglednih slovenskih znanstvenikih niso ravno pogostni dogodki in zaslugo za to lepo dejanje ima brez dvoma župan občine Gorenja vas

Trg Ivana Regna s spomenikom v Gorenji vasi. Foto: www.fotografiranje.si.

